

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

BJERSGÅRD — BLOMGRENS ATELIER, KLIPPAN.

23:DJE ÅRG.

DEN 16 OKTOBER 1921

N:O 3

Foto. Flodén, Stockholm.

Elisabeth Tamm

Klisché: Göta Ritzgrä & Klischéstatall, Gbg.

FRU NELLY THÜRING, Göteborg.
Socialdemokratiska partiet.
Efter porträtt.

FRÖKEN BERTHA WELLIN, Stockholm.
Högerpartiet.

FRU AGDA ÖSTLUND, Stockholm.
Socialdemokratiska partiet.

Klitch: Bengt Silfverparra.

ELISABETH TAMM.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Medan den vid det första Förstakammarvalet utsedda kvinnliga senatoren, fröken Karin Hesselgren kom att bli den enda i vårt överhus, hava Andrakammarvalen givit till resultat en hel fyrväppling kvinnor i vårt underhus. Den först valda var godsägaren, fröken Elisabeth Tamm i Södermanlands läns valkrets, som var uppförd på en liberal separattlista, därefter följde i Göteborgs stad fru Nelly Thüring, högersocialist, varpå det slutligen visade sig, att Stockholms stad korat både en högersocialistisk och en konservativ kvinna, nämligen fru Agda Östlund och fröken Bertha Wellin resp.

Elisabeth Tamm är född på Fågelsta i Julita församling i Södermanland den 30 juni 1880. På både fäderna och möderna har hon påbrå för deltagande i det offentliga livet. Fadern, ryttmästaren Carl August Tamm, icke blott tillhörde en ätt, som skänkt vårt statsliv ett ovanligt stort antal dugande personer, utan gjorde även själv insatser som ledamot i riksdagens Första kammare och framför allt som ordförande i Södermanlands läns hushållningssällskap, varigenom han visade sig sin härstamning värdig, och modern friherrinnan Emma Ebba Helena Hedvig Charlotta Åkerhielm af Margrethelund har likaledes anor att uppvisa i vårt politiska liv, som sträcka sig genom tvenne århundraden. Den uppfostran den unga Elisabeth jämte sin tre år äldre syster — de voro blott två syskon — fick mottaga var häller ingen alldaglig guvernantsundervisning. Både i teoretiska och praktiska insikter överträffar hon flertalet av sina ständs-systrar och för sociala och ideella intressen ådagalade hon tidigt ett självständigt intresse av mindre vanlig art. Den kände pseudonymen Abbé Coignard har med anledning av hennes val i ett kåseri meddelat, att "hennes forne informator, som inom parentes sagt är hedersledamot av reaktionära föreningen och sålunda omfattar kvinnans politiska emancipation utan entusiasm, vid underrättelsen om hennes val yttrade, att fosterlandet inte skulle löpa någon fara, om alla riksdagsmän vore lika kunniga och förståndiga som fröken Elisabeth Tamm och fröken Kerstin Hesselgren" och informatorn känner henne väl bättre än andra från hennes ungdomstid. Sedan dess har hon visat vad hon duger till också i praktiska värv. Vid faderns frånfälle 1905 hade den äldre systemen redan trätt i gifte och ehuru endast 25-årig drog hon sig icke för att

tillsammans med sin moder övertaga det stora fäderne-godset Fogelsta som arv och har sedan dess förvaltat detsamma på sådant sätt, att det för närvarande, enligt fackmäns samstämmiga utsago, är ett mönster-jordbruk i stor stil. Fröken Tamm sköter hela gården, som omfattar 16 mantal, utan biträde av inspektor och kan därför mera än mången annan s. k. mönster-jordbrukare själv göra anspråk på äran för sitt lanthushållningsresultat. Det är icke mindre än 850 hektar åker och 1773 hektar skogsmark, som sammanlagt tillhöra domänen, och med den är förenad både ångkvarn och vattenkvarn, vattensåg, tegelbruk och kalkugn förutom naturligtvis mejeri med tillhörande förädling av ladugårdens produkter.

Inte heller är det som oprövad i allmänna värv fröken Tamm gör sitt inträde i Andra kammaren. De sista fyra åren har hon varit kommunalnämndens i Julita ordförande och kvarstår alltjämt som dess vice ordförande, hon är vidare ordförande i styrelsen för Julita extra provinsialläkaredistrikt, vice ordförande i kommunalstämman, ledamot i fattigvårdsstyrelsen i Julita, i direktionen för Flens lasarett, i styrelsen för lanthushållsskolan i Benninge samt slutligen även i landstinget sedan valen 1919.

För sitt inval i riksdagen har fröken Tamm ej heller att tacka något av dessa kvinnliga kottierier för inbördes självbeundran, som på sina håll lyckats framdriva kvinnliga riksdagskandidater utan sakligt berättigande. Valmaskinen hade givit henne en plats på den officiella partilistan, där hon saknade utsikter att bli vald, men så allmänt var det förtroende, varmed hon omfattades, att en särlista med hennes namn sattes i gång och med lätthet korsade valledningens beräkningar. Härtill bidrog den karaktärsfasthet och öppna frimodighet, varmed hon gjorde sina inlägg i valstriden. Ehuru själv varm nykterhetsvän, som gärna skulle se förbudet förverkligat, om det praktiskt låte sig göra, på grund av alkoholdedens fördärvbringande sociala och individuella verkningar, vägrade hon att på förhand binda händerna på sig vid en blivande förbudsvotering, ehuru hon genom motsatsen kunnat tillförsäkra sig de förbudsvrändes röster, och lika bestämt vägrade hon att göra det minsta för att vinna eller smickra andra grupper av valmän, som fordrade sådant av henne. Icke överföll hon heller de konkurrerande partierna med de mindre nogräknade an-

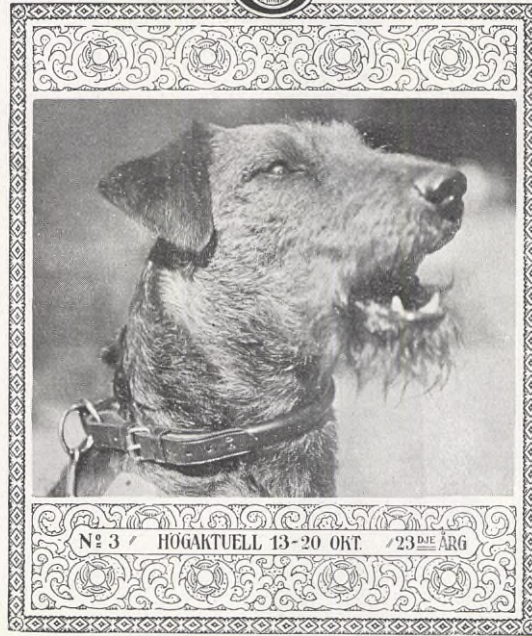
Till portr. å sid. 43.

Fil. lic. Laura Petri försvadade nyligen i Lunds filosofiska fakultet en doktorsavhandling om Frälsningsarmén, vilken på grund av sin art tilldragit sig betydande uppmärksamhet även utanför de vetenskapliga kretsarna. Avhandlingen, som jämval utkommit från trycket, framstår som ett ytterst rikt dokument om Frälsningsarmén, denna vår tids väl märkligaste rörelse på det religiöst-sociala området. Det ovanligt konkreta och levande i denna särregna akademiska avhandling leder tydligen sitt ursprung från författarinns personliga erfarenheter. Hon har nämligen själv varit officer i Frälsningsarmén och under en följd av år aktivt verkat inom slummen. Först under de senaste åren har hon återupptagit sina universitetsstudier, vilka snabbt tillfört henne doktorsgraden.

Doktor Laura Petri är född 1879 i Halmstad där hennes fader var lektor. Efter att 19 år gammal hava tagit studentexamen följde hon det exempel hennes något äldre syster Alma Petri givit och ingick i frälsningsarmén, där hon arbetade under tolv år huvudsakligen inom räddningsarbetet bland fallna kvinnor. De krav denna verksamhet ställde på henne överstege emellertid hennes krafter och med bruten hälsa måste hon draga sig tillbaka från arbetet. Sedan sjukdomen övervunnits vaknade den gamla hägen för studier och fröken Petri inskrev sig 1917 vid Göteborgs högskola, där hon på rekordtid avlade kandidatexamen. Studierna fortsattes sedan i Lund, där förliden höst licentiatexamen absolverades.

Ledaren för Frälsningsarméns slumverksamhet i Sverige brigadör Alma Petri fyllde den 5 okt. 50 år. Fröken Petri var

16 Oktober 1921 Lösnummer 35 öre
HVAR 8 DAG
 • ILLUSTR. • • MAGASIN •

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 3.
 I rödbrun dubbelton-färg.

först verksam som lärarinna i Stockholm men följde slutligen den redan under skoltiden efter en genomgången andlig kris undfångna kallelsen att offra sig för sina lidande medmänniskor och ingick i frälsningsarmén, där hon fick sin verksamhet förlagd till Slummen. Hon arbetade här under befäl av stabskaptenen fröken Liljegren i två decennier och efterträdde denna för 1½ år sedan som ledare för den svenska slumverksamheten. Utgången ur ett förnöget hem och rikt begävd kunde fröken Petri valt en levnadsbana lättare att vandra och med rikare möjligheter till yttre erkännande, men icke desto mindre har hon i en intervju kunnat försäkra att hon aldrig en minut ångrat det steg hon tog på julaftonen för 24 år sedan då hon för första gången iförde sig frälsningsarméns uniform.

Till vidst. bild.

Airdale-terriern "Jazz Roederich", tillhörig disponenten Herman Hallgren, Göteborg, anses som en utsökt exponent för sin ras. Ehuru endast 2½ år gammal har det vackra djuret vid utställningarna i Stockholm, Göteborg, Köpenhamn och Kristiania hunnit erövrva icke mindre än 15 första-, segrare-, heders- och vandringspris. Nyligen tilldelades den förnämde hunden

den hederstiteln Svensk champion, efter att sedan 1920 ha varit Dansk champion.

FREDRIK VON ESSEN †.

Förutvarande riksmarskalen friherre Fredrik von Essen avled den 3 okt. i sitt hem i Stockholm, 90 år gammal.

H. 8. D. har vid upprepade tillfällen utförligt dröjt vid den bortgångnes betydande livsgärning liksom vid hans ädla personlighet samt publicerade i samband med hans 80-årsdag en fullständig biografi (årg. XIII:14) till vilken hänvisas för närmare data.

Det är en betydande manngärning och en lysande levnadsbana som med det timade dödsfallet funnit sin avslutning. Ehuru uppfostrad till militär blev det icke åt krigaryrket friherre von Essen skulle viga sina krafter. Efter att 1863 hava tagit avsked som kavallerilöjtnant ägnade han sig åt skötseln av det ärvda stora godset Kavläs vartill sedan kommer de betydande arbetsuppgifter som följde med disponentskapet för ett flertal bruksegendomar. Till den om-

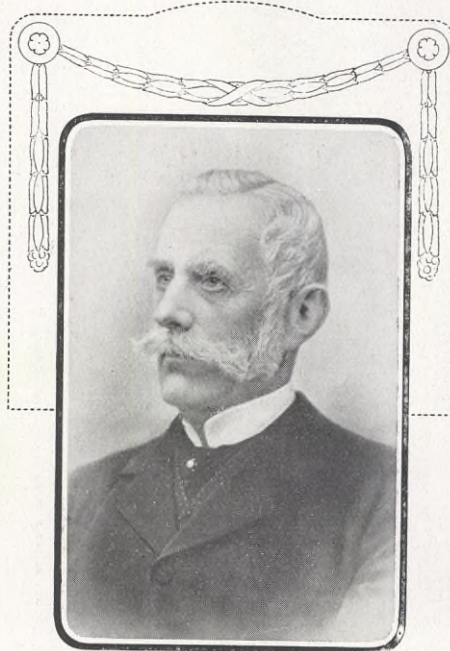

Foto. Jäger, Sthlm.

Klische: Bengt Silfverparns.

F. 1831. † 3 oktober.

fattande enskilda verksamheten lades snart och i ständigt ökad utsträckning krävande allmänna värv inom landsting, hushållningssällskap m. m., men framförallt på det politiska området. Han insattes sålunda 1867 av sitt läns landsting i Första kammaren, vilken han sedan med avbrott endast för tre år tillhörde ända till 1906. Under mer än 20 år var han ledamot av statsutskottet. Vid Bildtska regeringens bildande 1888 övertog von Essen finansministerportföljen, vilken han sedan under ytterligare två regeringar eller i sex år innehade. När han 1894 avgick från denna post var det för att övertaga riksmarskalksämberet, vilken förnämliga hovtjänst han innehade till 1911. Den bortgångne, som sedan dess njutit sitt otium dels i Stockholm, dels på godset Kavläs, sörjes närmast av maka, född Brahe, samt tre söner och två döttrar.

STOFTET EFTER
FÖRUTVARANDE
RIKSMARSKAL-
KEN, FRIHERRE
FREDRIK VON
ESSEN JORDFÄS-
TES I JAKOBS
KYRKA I STOCK-
HOLM DEN 7 OKT.
*Foto. Norberg, Stock-
holm.*

Framlidne riksmarskal-
kens, friherre von Essens
högtidliga jordfästning
försiggick den 7 oktober
i Jakobs kyrka i närvaro
av konungen, drottning-
en, hertigparet av Väs-
tergötland och prins Eu-
gen, samtliga åtföljda av
sina personliga uppvakt-
ningar, samt för övrigt
så många medlemmar av
förutvarande och nuva-
rande hovstaterna, högre
societen och diplomati-
ska kåren som den stora
kyrkan kunde rymma.
Kistan, som var inhöljd
i serafimerriddarnes
svarta och vita bärtäcke
och fördes från sorge-
huset vid Strandvägen
till kyrkan på en med
svart kläde klädd, öppen
vagn, dragen av hästar i
svarta schabrak, inbars
under det musikdirektör
Albert Lindström från
orgelläktaren spelade
Beethovens sorgmarsch.
Hovpredikanten Fredrik
Hammarsten höll en gri-
pande dödsbetraktelse
och förrättade jordfäst-
ningen varpå opera-
sångerskan Göta Ljung-
berg sjöng Davidspsal-
men: "Min själ längtar
och trängtar". Sedan så
fru Karin Vrethblad utfört
Händels Largo å obligati-
violn gick konunga-
Forts. å sid. 47.

EXKONUNG WILHELMS AV WÜRTEMBERG BEGRAVNING I STUTTGART. Processionen, änkedrott-
ningen samt hertig Abrecht av Würtemberg(1), prinsen av Wied(2) och prins Siegesmund av Preussen(3)
vid sorgehögtidligheten. Text å sid. 47. *Efter fotografier. Klisché: Coes, Öbg.*

Ministären von Sydow ingav den 4 okt. sin avskedsansökan. Demissioneringen var väntad, i det att statsminister von Sydow, när han trädde i spetsen för regeringen, gav tillkänna att han komme att anse sin uppgift fylld, när nyval till Andra kammaren ägt rum och grundval kunnat finnas för en parlamentarisk regering.

Det var den 22 okt. förra hösten, som Sveriges första socialdemokratiska ministär, för vilken Branting stod som chef, trädde tillbaka. Då såväl högern som det liberala partiet avböjde att taga regeringsansvaret kom Brantingska ministären att efterträdas av en fackmannaministär under frih. De Geer. Sedan denne på grund av regeringens

nederlag i kaffetullsfrågan demissionerat, utnämndes landshövding von Sydow till regeringschef. I juli utfärdades kungörelsen om de nyval till Andra kammaren efter vilkas slut regering, i överensstämmelse med vad som tidigare förebådats, ansett sitt värvt fyllt. Den von Sydowska ministärens stora förtjänster, dess fosterländska sinnelag, redliga vilja och dess ledamöters betydande ämbetsmannainsikter vitsordas av hela den svenska prässen.

Sedan olika möjligheter för åstadkommande av en regering på parlamentarisk grund undersökts har konungen den 9 okt. uppdragit åt hr Hjalmar Branting att bilda ny ministär.

Foto. Ellqvist, Stockholm. Kliché: Ernst Nilfverrparre. STATSMINISTERN VON SYDOW (främst) lämnar K. Slottet efter ministärens avgång. Närmast bakom honom synas avgående statsråden Ekeberg och Hansson.

Bild t. v.: BAHMAN PESTONJI WADIA. Indisk socialpolitiker och filosof på besök i Sverige.

T. h.: FRU ANDREJEVA GORKI, Maxim Gorkis maka, ombud för sovjetregeringen i och för nödhjälpen på besök i Sverige.

Foto. Ohm, Malmö.

Foto. Ohm, Malmö.

En av det nutida Indiens märkligaste personligheter, vars bevärmelse när vida utöver det egna landets gränser, socialpolitikern och mystikern Bahman Pestonji Wadia, som befinner sig på en skandinavisk föreläsningsturné, besöker f. n. Sverige och har i skilda städer hållit uppmärksammade föredrag av företrädesvis filosofisk och socialpolitisk innebörd. Härifrån går färden till Genève, där mr Wadia som representant för Indien skall deltaga i Nationernas förbunds internationella kongress för arbetarefrågor, vilken tager sin början den 25 okt.

Mr Wadia, som tillhör en högt ansedd parsersläkt i Bombay, har grundlagt fackföreningsrörelsen i Indien och intar inom densamma en så framskjuten ställning att han år 1919 kallades till London för att inför den parlamentskommitté, som då arbetade med Montagu-Chelmsford-billen, redogöra för hithörande förhållanden i sitt hemland. Samtidigt deltog han i den stora Trades-Unionkongressen i Glasgow, vilken som hederstecken tilldelade honom sin stora guldmedalj. Vid den internationella London-

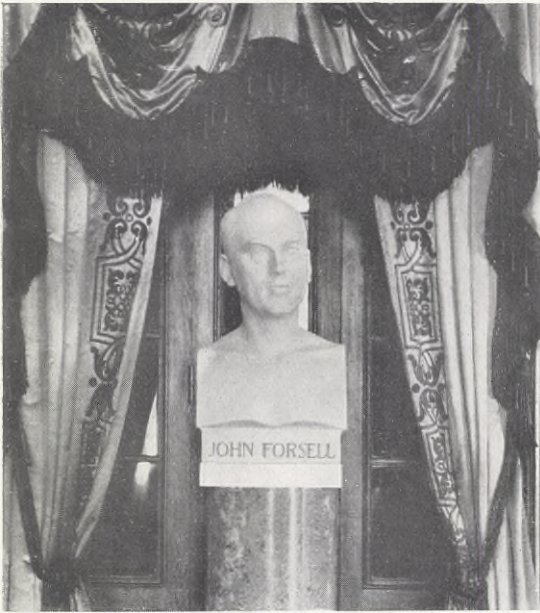
kongressen för Labour and Religion samma år tillerkändes han det i betraktande av hans österländska börd märkliga privilegiet att tala över ämnet "Religionen och arbetarörelsen". Senare deltog han som rådgivare åt regeringens delegerade i internationella fackföreningskongressen i Washington. En turné som han på inbjudan gjorde genom Förenade staterna tog en tid av sex månader varunder han höll 675 föredrag i sociala och religionsfilosofiska ämnen.

Fru Andrejeva Gorki, maka till den ryske författaren Maxim Gorki, företager f. n., på uppdrag av ryska sovjetregeringen, en resa till olika länder för att vädja till människokärleken om hjälp till det hungrande och i vissa distrikt av svält döden hotade ryska folket. Sovjetregeringen har i fru Gorki funnit en mycket sympatisk representant, vinnande genom sin kvinnliga charm och förtroendeingivande genom sin klohet och sakkunskap. Vid Forts. å sid. 38.

Foto. Holmén, Sthlm. HÖGRE LÄRARINNESEMINARIUM firar 60-årsjubileum den 1 oktober. Text å sid. 47.

Kliché: Götz, Gb.

Pressfotograf. Licht: Bengt Silfversparre.
JOHN FORSELLS PORTRÄTTBYST I MARMÖR av Charles Friberg, uppställd i K. Teaterns foyer.

I Kungliga Teaterns stora foyer avtäcktes den 5 oktober under en enkel högtidlighet en av Charles Friberg utförd porträttbyst i marmor av hovsångaren *John Forsell*. Den har tillkommit på tillskyndan av och genom subskription bland ett antal vänner till denne Sveriges ännu sedan decennier störste sångare. Bysten har placerats på inre långväggen framför det ena av de två fönstren mot stora trappuppgången. Framför det andra står som bekant en liknande byst av Arvid Ödmann och de som jämte dessa två nått samma hederspost i den praktfulla salen äro förutom Gustav III och Oscar II Jenny Lind, Eduard Dupuy, Ludvig Norman och August Söderman.

Avtäckningen av det senaste konstverket föregicks under de enklast tänkbara former och icke ens herr Forsell själv var närvarande för att bevitna ceremonien. Bland de inbjudna märktes däremot flera medlemmar av familjen Forsell, däribland hans fru och barn, nuvarande och föregående operachef, generaldirektör John May, general Viktor Balck, advokaten Erik Lidforss och kompositören Ture Rangström. Avtäckningen föregicks av ett kort anförande av general Balck, som överlämnade bysten till Teatern varpå konstnären Friberg verkställde avtäckningen. A operastyrelsens vägnar framförde greve H. von Stedingk dess tacksamhet för gåvan. Bysten är utförd i vit carraramarmor och står på en kolonn av grön Kolmårdsmarmor.

Efter fotograf. Licht: Bengt Silfversparre.
BATTISTINI, den berömda italienske sångaren på konsertturné i Sverige.

Den italienske sångaren *Mattia Battistini*, känd för den svenska publiken från ett tidigare besök, företager f. n. en turné genom vårt land. Det första uppträdandet ägde rum i Malmö, varefter sångaren fortsatte till Stockholm med konsert där den 3 okt. i Auditorium. Den fulltaliga publiken, oemotståndligt gripen av den berömda mästarens sublima konst, ägnade honom ett ovationer utmynnande bifall.

Forts. fr. sid. 37.

de föredrag hon under sin vistelse här i landet hållit i Stockholm, Uppsala och Malmö har hon funnit en talrik, intresserad och välvilligt stämmd publik, vilken hon lämnade försäkrad om att det ryska folket icke vore en döende nation utan ett folk, som, nu i stor nöd, skulle kunna återupprättas, om det finge hjälp utifrån. De hysta farhågorna att hjälpen ej skulle komma de verkligt nödlidande till godo, sakna, enligt fru Gorki, varje grund.

Till bild å sid. 43.

Nere vid Söder Mälarstrand i Stockholm ligger för närvarande rästerna av den magnifika båt, som en gång utgjorde kejsar Wilhelms lustjakt "Meteor". Sådan den nu ter sig är den synnerligen illa medfaren, ena masten har till och med gått över bord medan den andra och större sålts. Bogsprötet och storbommen, den senare av 20 meters längd, äro också löstagna och för närvarande upplagda på kajen.

Båten byggdes i Southampton av J. C. Fay & Co. Ltd år 1900 efter ritningar av J. M. Soper. Till Sverige har den förmodligen förts i spekulatiossyfte, som emellertid på grund av de tryckta tidernas slagit fel.

Vidst. bild: DEN STORA LANDSMATCHEN SVERIGE-DANMARK å Stadion i Stockholm inför 20,000 åskådare under vilken intet av de båda utmärkta lagen förmådde besegra det andra med något mål. — Vår bild visar en intressant situation "hörna eller inte hörna". Bollen dömdes för död.

Pressfoto.

Licht: Ken. A.-B. Bengt Silfversparre, Sthlm.-Öbg.

1. HÖGRE BEFÅL samlat å Eggeby gård. Generalmajor Toll (x). — 2. LIVGARDET TILL HÄST under sekundchefen, överste R. von Rosen (x). — 3. EN PANSARVAGN som med framgång deltog i manövern. — 4. FALTARTILLERI. — 5. ETT KOMPANI I DEN NYA BLA UNIFORMEN. — Fotos 1—2 Pressfoto, 3—4 Holmén, 5 Norberg. Kläck: Göts Rittbyrå & Kläcksmästall, Gbg.

Fjärde arméfördelningens stora fälttjänstövningar i Uppland togo sin början på aftonen den 2 okt., och de av manövern berörda trakterna antogo för de närmaste dagarne bilden av en krigsskådeplats, där förbittrade strider utkämpades med utnyttjande av alla de tekniska hjälpmedel, vilka höra till modern krigsföring. Även en tank ingrep på ett effektivt sätt i striden. — De kämpande styrkorna A och B, vilka

HÖSTMANÖVER.

1—2. DEFILERING FÖR KONUNGEN OCH DROTTNINGEN vid Spånga efter manövers slut. Konungen synes främst till häst, drottningen åser, jämte prinsessan Ingeborg, defileringen från sin vagn.
Fotos. Norberg, Sthlm.

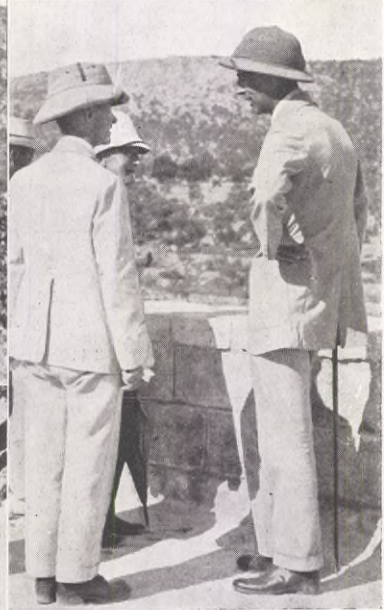
till en början stodo under befäl, den förstnämnda av överste Hedengren och den sistnämnda av överste Nauckhoff, hade sin första sammandrabbning påföljande dag, då styrkan B. gick till anfall. A-styrkan insatte emellertid en motoffensiv vilken tog ett gynnsamt förlopp och vid avslutandet av dagens strid synes hava resulterat i en vacker seger. Påföljande dag då övningarna avslutades och befälet över de båda styrkorna

Forts. å sid. 48.

3. SÖDERMANLANDS REGEMENTE I SKYTTELINIE. — 4. KULSPRUTETROPP, Fotos. Holmén, Sthlm.

Klick: Ken. A.-B. Bengt Sjöberg, Sthlm.-Gbg.

Kämnare Bengt Sjöbergsparr.
 PRINS VILHELM BE-
 SER SVENSKA JE-
 RUSALEMFÖRENIN-
 GENS SJUKHUS UN-
 DER UPPFÖRANDE
 VID BETLEHEM.

Överst: 1. Greve Gyl-
 denstolpe. 2. Konsul
 Larsson. 3. Ingeniör
 Buehring. 4. Pastor
 Linder. 5. Professor
 Dalman. 6. Fröken
 Einler. 7. Prins Vit-
 heim. 8. Fru Buehring.
 9. Arkitekt Imberger.
 10. Fru d:r Larsson.
 11. D:r Larsson.
 12. High Commission-
 ners (sir Herbert Sa-
 muel) kavass.
 Text å sid. 46.

Mellerst t. v. SJUKHUSET. t. h. Prins Vilhelm och pastor Linder. Nederst: I GETSEMANE ÖRTAGÅRD.

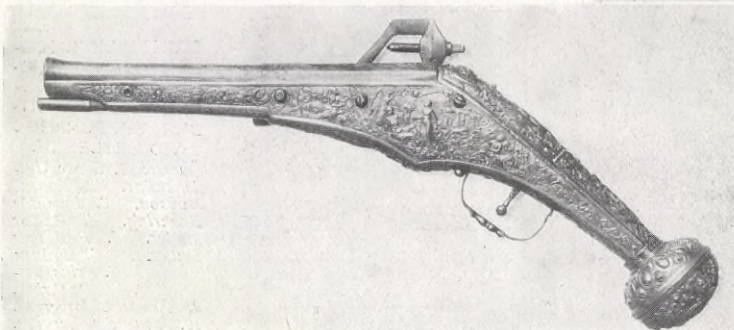
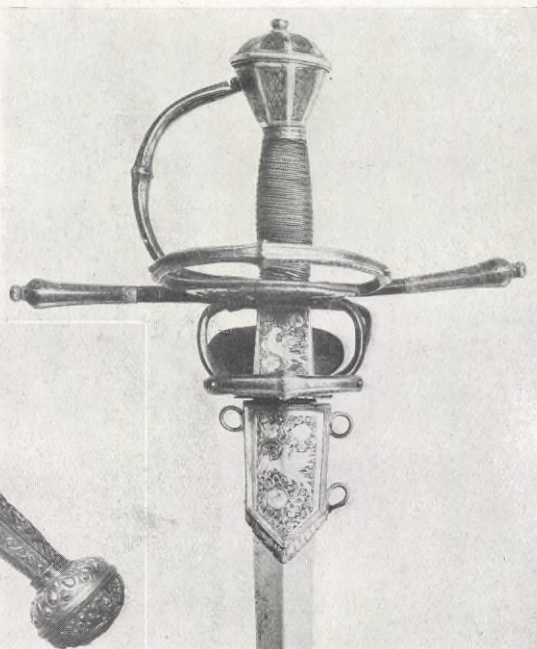
Vidst. bild: "FAR OCH SON" av Olof Ahlberg, avtäckt i Östersund. (Foto. Jonssons Atelier, Östersund). — Källa: Bengt Silfverparra.

Därunder: SKULPTÖREN OLOF AHLBERG. Källa: Bengt Silfverparra.

Nedanstående bild:
ANDERS ZORNS FADERS GRAV A HELSINGFORS GAMLA KYRKO GÅRD. En svensk lät vid besök i den finska huvudstaden, där han tillfälligtvis fick se denna grav, fotografiera den för H. 8. D. då bilden ju bör vara av ett visst intresse. Inskriptionen, på tyska, förmäler att Leonard Zorn föddes i Bayern 16 januari 1831 och dog i Helsingfors 26 december 1872, sätunda när sonen, vår store Anders Zorn, var endast 12 år gammal.
Efter fotografier. — Källa: Bengt Silfverparra.

I Östersunds badhuspark avtäcktes den 2 okt. ett skulpturverk "Far och son" utfört av jämtlandskonstnären Olof Ahlberg och känt från vårutställningen i Liljevalchs konsthall i Stockholm. Avtäckningshögtidigheten hade samlat stora åskådarskaror. Det konstförvärvs-staden härmed gjort har tillkommit på privat initiativ och tack vare enskild offervillighet. Å bidragsgivarnes vägnar överlämnades konstverket till staden av landshövding Widén, som uttalade sin glädje över att detta vackra verk av en länets son bevarats åt hembygden.

Efter fotografier.

MITAU-UTSTÄLLNING I LIVRUSTKAMMAREN.

Källa: Bengt Silfverparra.

Till vänster: PISTOL med stock av förgylld koppar i drivet arbete; Phyramus och Thisbe. — Till höger: SVÄRD. Fästena belagda med förgylld silfverplåt med sika och konstnärliga gravyrer. — Text å sid. 47.

DEN NYA BRON ÖVER SÖDERTÄLJE KANAL. Hela den dubbelspåriga klaffbron, sedd med dess 610-ton tunga klaff uppfälld. Öppnad för trafik den 1 oktober. — Text å sid. 47. — Efter fotografi. — Klippe. Hengt Silfversparre.

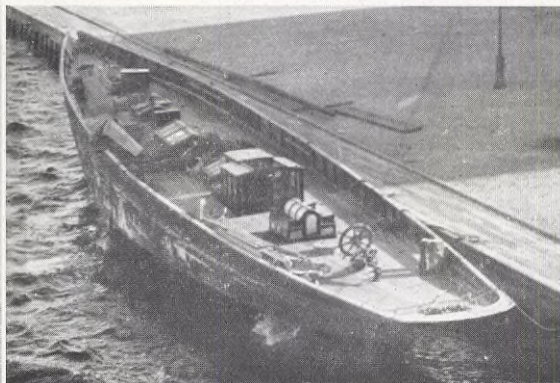
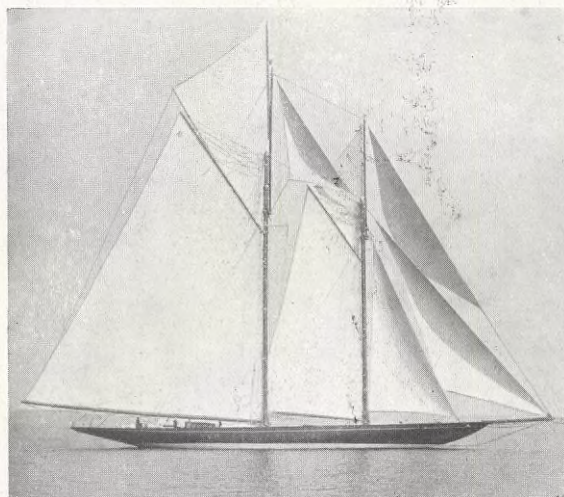

T. h. BRIGADÖR ALMA PETRI 50 år 5 okt. T. v. FIL. D:R LAURA PETRI vilkens doktorsavhandling om Frälsningsarmén väckt stor uppmärksamhet. Text å sid. 35. — Efter porträt. — Klippe. Hengt Silfversparre.

Pastor Baldwin är en synnerligen populär personlighet inom sin församling i Göteborg liksom hos alla med vilka han kommer i beröring under sin omfattande verksamhet. Ty denna är icke enbart om ock främst ägnad åt hans prästerliga kall. Han verkar sålunda som lärare vid skolor och för enskilda, är konsul vid Brittiska generalkonsulatet samt har nu senast ägnat ett betydande arbete åt den svensk-engelska förening i Göteborg som under hans närmaste ledning och med stor framgång söker genom språkundervisning och föreläsningar, större möten med varierande allvarigare eller mera åt nöje lagda program vinna intresse för närmare kännedom om Englands folk och kultur.

FRÅN ENGELSKA ESKADERBESOKET I GÖTEBORG. Engelska församlingens i Göteborg pastor, rev:d Charles Baldwin, öppnar fotbollsmatchen mellan ett lag från engelska eskadern och ett kombinerat Göteborgslag, vilket senare vann en överlägsen seger med 10 mål mot 1 engelskt. Efter fotografi. Klippe. Hengt Silfversparre.

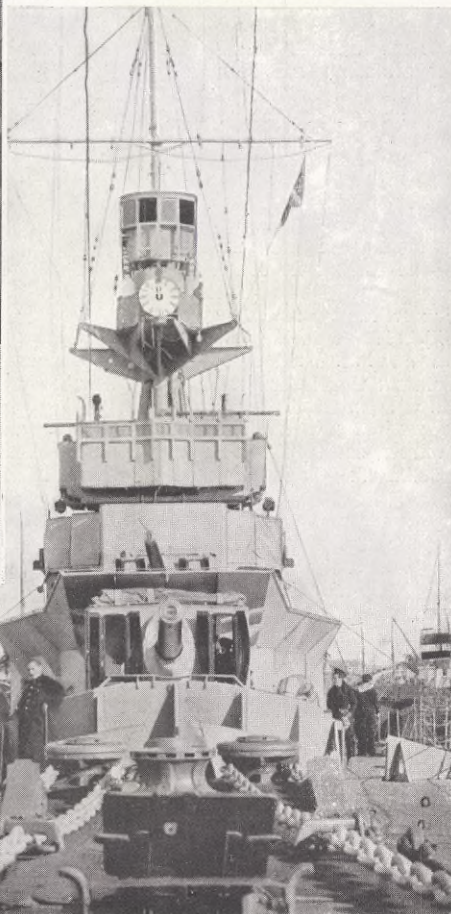
EN KEJSARJAKTS FÖRNEÐRING. "Meteor", kejsar Wilhelms en gång så ståtliga seglare. T: v. En foto tagen 1914, t. h. "Meteor" i nuvarande tillstånd förlagd vid Söder Mälärstrand i Stockholm. Text å sid. 38. — Klippe. Göts, Öhp.

DEN STORA ENGELSKA ESKADERN PÅ BESÖK I GÖTEBORG. Överst: Överblick över eskadern i Göteborgs hamn. Därunder: Eskaderchefen amiral Nicholson (X) jämte adjuntanter och flaggkapten ombord å flaggskeppet "Curaçao". Nederst: En vy över "Curaçao's" däck.

Fotos för H. B. D. av N. R. Allard, Göteborg.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre, Sölm-Gbg.

Den stora engelska eskader, som i höst företagit en kryssning i Östersjön och därunder besökt ett flertal av dess hamnar, däribland även Stockholm, ankom den 4 okt. till Göteborg efter att närmast förut hava gästade danska huvudstaden. Eskadern som erbjöd en den ståtligaste anblick utväxlade under inseglingen till Göteborg salut med Älvsborgs fästning. Flaggskippet "Curaçao" gick tillika med eskaderns tre övriga kryssare "Caledon", "Castor" och "Cordelia" samt jagareflottiljen till ankars på det s. k. Flacket. Omedelbart därefter gick kapten Angelin i svenska flottan, vilken attacherats som adjutant hos eskaderchefen, amiral Nicholson, ombord å "Cura-

Forts. å sid. 46.

BÄRNINGEN AV "RIKSÄPPLET".

1. DEN HOLME IN-
VID VILKEN RIKS-
ÄPPLET LIGGER
SJUNKEN OCH SOM
NUMERA KALLAS
"ÄPPLET".

*Till vänster synes virke
från Äpplet. Ön bak-
om heter Aspö.*

2. BÄRNINGSFAR-
TYGET SIGRIDS
FÖRDÄCK med dy-
karen lutad mot en av
Äpplets c:a 10 m. långa
däcksvalkar 40×40 cm.

3. BÄRNINGSFAR-
TYGET SIGRID
en f. d. svensk 2:a kl.
kanonbåt till ankars
vid Äpplet.

4. FRÅN ÄPPLET
UPPFISKAD AMMU-
NITION bestående av
runda lod, stängelod
och pikelod samt krut-
laddningar.

5. ETT GRÖNGLAC-
KERAT LERFÄT
UPPFISKAT FRÅN
ÄPPLET.

6. ETT FRÅN ÄP-
PLET UPPFISKAT
ÄNGLAHUVUD
SAMT ETT BLOCK.

7. SKULPTURER
FRÅN ÄPPLETS
AKTERSPEGEL EN
KVINNOFIGUR OCH
ETT DELFINHUVUD
*tillhörande den s. k.
ornamenteringen.*

BÄRGNINGEN AV "RIKSÄPPLET".

Till bilder å sid. 45.

I Stockholms skärgård pågår f. n. ett intressant bärgningsarbete, nämligen upptagandet av resterna från det gamla regalskeppet "Riksäppet" som sjönk vid Dalarö år 1676.

Skeppet byggdes på "Gamla varvet" vid Stigberget strax utanför Göteborg åren 1659—63 av den till Sverige inflyttade engelsmannen Francis Sheldon sedermera stamfader för den kända svenska skeppsbyggarsläkten med samma namn.

Sheldon hade fått i uppdrag att bygga ett "stort" 140 fot långt örlogsskepp med 60 kanoner dock "efter hans egen dessein till ett prov och mästerstycke". Fartyget blev i stället 158 fot långt och 37½ fot brett samt 17 fot djupgående, d. v. s. ungefär motsvarande den år 1844 byggda fregatten "Eugenie". "Riksäppet" hade två batterier med 84—90 kanoner samt 400—450 mans besättning.

Av gamla handlingar framgå, att fartyget var försedd med vackra sniderier och prydnader och på den höga akterspegeln var "på det svenska maneret" anbragt ett och förgyllt äpple och därunder skeppets namn. Fartyget ansågs på sin tid såsom något storartat, ty vid passerandet av Köpenhamn kom konung Fredrik III själv med sina amiraler för att bese detsamma.

Skeppet hann emellertid icke deltaga mer än i två års sjökrig, förr än det mötte sitt öde vid Dalarö i Stockholms skärgård. Den 5 juni 1676 låg Äppet förtöjt invid den s. k. Dalarö skans för att deltaga i försvaret av Stockholm mot danskar och holländare, som påstods ligga utanför. Emellertid blåste det upp en svår S. V. storm med den påföljd att förtöjningarna sprungit och fartyget kom i drift samt grundstötte i närheten av skansen.

Skeppet kantrade och skönk invid en liten holme som numera kallas "Äppet" till minne av olyckan.

Flera försök hava gjorts att upptaga vraket och sedan 1676 arbetades därpå med det resultatet att "åtskilliga stycken (kanoner) upptogs däribland 2 danska 12-pundiga och 1 kejsrerligt 6-pund. bronestycke".

År 1868 försökte Stockholms dykeribolag att bärga vraket och därvid upptogs ett skeppsankare, trenne nedrostade järnkanoner samt ekvirke.

År 1914 gjordes det tredje bärgningsförsöket av Aktiebolaget Stammen utan vidare resultat.

I år har bärgningsbolaget S. Olschanski återupptagit bärgningsförsöket, med det resultat att en ansenlig mängd intressanta föremål bringats i dagen. För övrigt har liksom vid föregående bärgningsförsök upptagits en ansenlig mängd ekvirke. L. S.

RIKSDAGSKVINNOR. Forts. fr. sid. 34.

klagelser, som annars pläga höra valrörelser till, medan hon å andra sidan icke drog sig för att yttra sig kritiskt om sitt eget i sak, då detta var påkallat. Hon visade sig med ett ord tillhöra de få riksdagskandidater, som fattat innebörden i Karl Staaffs träfande karaktäristik av demokratin som övertygandets statskick, och det har icke utan skäl sagts, att hon varit den enda kandidat som under valrörelsen uppträtt som "en hel karl", d. r. Ivan Bratt mähända undantagen. I vilket fall som helst är fröken Tamm ur alla synpunkter andra kammarens intressantaste nyförvärv vid de nu avslutade valen.

Om de tre andra nyvalda kvinnliga andrakammarledamöterna kunna vi yttra oss kortare.

Fru *Nelly Thüring*, som till yrket är fotograf, har tidigare (1916—20) tillhört Göteborgs stadsfullmäktige och där liksom dessförrinnan huvudsakligen intresserat sig för humanitära uppgifter, särskilt barnvården. Någon egentlig politiker torde hon knappast vara,

men varm freds- och nykterhetsvän samt icke utan sympatier för flera av tidens säregna rörelser: vegetarianism, antivaccination etc.

Fru *Agda Östlund* beskrives av sitt partis prässom en av den socialdemokratiska kvinnörelsens främsta krafter. En kunnig, intelligent och arbetsam arbetarhustru, som det om henne vidare heter, har hon i en intervju framhållit fredsfrågan som ett spörsmål, vilket ligger henne särskilt om hjärtat. I motsats mot fru Thüring sedan lång tid tillbaka livligt verksam inom den kvinnliga partiorganisationen och rösträttsrörelsen lär hon vara god talare och duktig i det praktiska arbetet. Bland kommunala uppdrag, som hon innehar, må nämnas ledamotskap i fattigvårdsstyrelsen inom Mattei församling i Stockholm, i styrelsen för Sabbatsbergs och Rosenlunds älderdoms hem samt Stockholms stads hyresnämnd.

Fröken *Bertha Wellin* slutligen är född i Torslunda på Öland den 11 september 1870 samt dotter av kronofogden Alrik Wellin därstädes och hans maka Jenny Melén. Vid 22 års ålder vann hon vid Sofiahemmet utbildning till sjuksköterska och fortsatte sin verksamhet som sådan under femton år. Därefter ägnade hon sig åt filantropiska värv, förnämligast barn- och fattigvård. Invald i Stockholms stadsfullmäktige 1912 har hon tidigare fått säte i hälsövrädsnämnden, styrelsen för försörjningsinrättningen o. s. v. Vidare är hon ledamot i styrelserna för Sofiahemmet och Svenska sjuksköterskeföreningen. Sedan åtskilliga år redigerar hon Sjukskötersketidningen. Ingen betvivlar, att hon i riksdagen som tidigare i Stockholms stadsfullmäktige skall nedlägga ett redbart och nyttigt arbete.

Härmed är alltså Andra kammarens kvinnliga fyrväppling presenterad. Ätminstone i vissa delar av vårt land gäller fyrväpplingen som lyckobringare. Gärna hoppas man, att denna föreställning skall besanna sig ifråga om vårt lands fyra första andrakammarkvinnor.

ENGELSKA ESKADERN. Forts. fr. sid. 44.

çao", följt en stund senare av stadens mottagningskommitté, vilken framförde Göteborgs välkomsthälsning till de engelska gästerna. Under dagens löpp avlade amiral Nicholson officiella visiter hos en del av stadens myndighetspersoner.

Med anledning av det engelska örlogsbesöket voro en rad fästligheter anordnade. Göteborgs stad gav sålunda middag och Anglo-Swedish Society bal på Börsen för officerarne vilka därjämte i stor utsträckning mottogo inbjudningar till privata hem. För underofficerarnes och manskapets förströelse sörjdes genom fotbolls- och golfmatcher, biografbesök m. m. De engelska fartygen voro tillgängliga för allmänheten, vilken även i stor utsträckning begagnade sig av tillåtelsen och tog i intressant betraktande de ståtliga krigsfartygen, samtliga byggda under krigsåren. Flaggskippet hölls dock med helt få undantag avspärrat för allmänheten. Genom särskilt visat, ålskvärt tillmötesgående sattes emellertid H. 8 D. i tillfälle att sända sin fotograf ombord amiralsfartyget för upptagande av fotos för tidningen.

Till bild. å sid. 41.

Prins Vilhelm, vilken, efter att lyckligt hava övervunnit den svåra febersjukdom, av vilken han drabbades under sin expedition till Afrika, nu återförväntas till Sverige, gjorde under hemfärden ett besök i Jerusalem, vilket vi äro i tillfälle att i bild återgiva. Under vistelsen där tog prinsen, vars krafter tycktes tillåta honom även de svåraste strapatser, alla sevärdheter i intresserat betraktande, och hade därvid som ciceron konsul H. L. Larsson. Den svenska kolonien i Jerusalem mottog två besök av prinsen.

Efter fotografi. Kliche: Kem. A.-B. Bengt Sjöström, Stockholm
LOUCHEUR (t. v.) OCH RATHENAU UNDER FÖRHANDLINGARNE I WIESBADEN. En unik fotografi från den nu träffade utomordentligt viktiga uppgörelsen i återuppbyggnadsfrågan mellan Frankrike och Tyskland.

Wiesbaden-traktaten, vilken innebär en överenskommelse mellan Frankrike och Tyskland rörande det sistnämnda landets förpliktelser med hänsyn till uppbyggnadsarbetet i de krigshärjade franska landområdena, har nu undertecknats av de båda ländernas förhandlingsombud *Loucheur* och *Rathenau*.

Enligt traktaten skall Tyskland före den 1 maj 1926 hava till Frankrike levererat materiel för 7 milliarder guldmark. Överenskommelsen innebär en betydande lättnad för Frankrikes budget, i det att omkostnaderna för Nord-Frankrikes återuppbyggnad härigenom läggas direkt på Tyskland. Även i det sistnämnda landet är man tillfreds med den träffade överenskommelsen, som kommer att giva den tyska industrien rik tillgång på arbete. Den finansiella sidan av saken, hur Tyskland skall kunna resa det för arbetet nödiga kapitalet, inger dock bekymmer.

Forts. fr. sid. 36.

paret fram till den avlidnes maka och kondolerade henne på det varmaste. Kistan kommer att föras till fädernegodset Kavlås i Västergötland för att där gravsättas.

Bland mängden av kransar märktes speciellt konungaparet med vita silverfransade band, försedda med krönta namnchiffer, samt från kronprinsen ett stort kors av liljekonvaljer. Kransar hade för övrigt sänts av samtliga medlemmar av kungliga familjen samt från änkedrottningen av Danmark, prinsessorna Thyra och Dagmar och prins Gustav av Danmark. Hela mängden av kransar torde kunna räknas i hundratals.

Till bild å sid. 36.

Exkonung Wilhelm II av Würtemberg avled den 2 okt., 73 år gammal. Den bortgångne som 1891 besteg tronen efter sin fars kusin, Karl I, trädde vid den tyska revolutionens utbrott frivilligt tillbaka. Begravningen ägde rum den 7 okt. på Gamla kyrkogården nära Stuttgart, där stoftet nedlades i den grav i vilken exkonungens hänsövnade första gemål vilar. Bland de i begravningshögtidigheten deltagande märktes änkedrottningen, prins Siegesmund av Preussen, prinsen av Wied, hertig Albrecht av Würtemberg m. fl.

Till bild å sid. 37.

Ett av huvudstadens och för övrigt hela Sveriges förmästa Kvinnliga läroanstalter Högre Lärarinneseminarium, firade den 1 oktober 60-årsjubileum. År 1860 beviljade nämligen ständerna anslag till seminarier och den 1 oktober påföljande år var det färdigt att mottaga de första 55 eleverna i gamla Tessinska huset, Sergelgalan 1, snett emot Fredrika Bremers hus. Efter att först ha avsett endast en ettårig kurs utsträcktes lärotiden efterhand till först två och sedan tre år för att från och med 1890 utvidgas med ännu en fjärde valfri kurs, avsedd för fackstudier. Bland de särskilt framstående pedagoger, som stätt i spetsen för läroanstaltens utveckling kunna nämnas rektorerna L. M. Waern och Rudolf Fähræus samt föreståndarinnorna Regina Palin och Gerda von Sydow.

Till Jubileets högtidlighållande hade ett femhundralet personer

från hela landet infunnit sig till en enkel fest i nuvarande lokalen vid Riddaregatan. Bland de närvarande märktes förutvarande rektor L. M. Waern och bland de före detta eleverna fru Sofia Almquist och fröknarna Anna Sandström, Ellen och Anna Kruse samt Anna Whitlock. Nuvarande rektor, läroverksrådet Fähræus, gav en kort historik över seminariets utveckling under de gångna decennierna varpå ett porträtt av framlidne rektor K. Keijser avtäcktes. Ett femtiotal telegram från förutvarande elever och från olika pedagogiska institutioner hade anlänt och upplästes.

Förut hade också i samband med jubileet till seminariet överlämnats en fana, tillkommen på initiativ av och tack vare frivilligt bidrag av ett par av lärarna. Den mottogs av eleverna vid en liten festlighet, som under förmiddagen anordnats i läroverkets högtidssal.

Till bild å sid. 43.

Den nya dubbelspåriga klaffbron över Södertälje kanal, som öppnades för trafik den 1 okt., har en sammanlagd längd av 142,8 m. med ett klaffspann om 33 meters längd, som förmedlar passagen över och genom kanalen. Den fria öppningen över kanalen är 24 m. Utom de båda järnvägsspåren är bron försedd med en gångbana vid ena sidan. Sammanlagda vikten av järnkonstruktionen uppgår till 770 ton. Klaffspannet är rörligt kring en fast axel. Klaffen som har en vikt av omkr. 610 ton, kan öppnas och stängas på ca 70 sek. Manövreringen sker medels 2 elektriska likströmsmotorer, ehuru endast en motor är erforderlig vid lugnt väder eller måttlig vind.

Hela järnkonstruktionen har med undantag av de mindre landspännan konstruerats och levererats av A.-B. Lindholmen-Motala, avd. Motala Verkstad.

Tilläggsstapen äro monterade på fasta ställningar, som överflyttats från ena sidan kanalen till den andra, och klaffen är monterad frisvävande i horisontalt läge.

Till bilder å sid. 42.

Med anledning av att 300 år den 3 oktober förgått sedan svenska hären, som under sommaren 1621 framgångsrikt bekämpat de polska trupperna i Livland, intog hertigdömet Kurlands huvudstad Mitau, har i Livrustkammaren anordnats en utställning av en del av det rika krigsbytet, som vid ifrågakvarande tillfälle tillfördes svenskarne. Befälhavaren i Mitau, hertig Friedrich av ätten Kettler, flydde till Polen, kvarlämnande alla sina skatter, som icke voro få alldenstund hans fader, Gotthard Kettler, livländske ordens landsmästare, där förvarades åtskilligt av ordens egendom, däribland dess gamla rika arkiv. Största delen härav har sedermera återbördats till Kurland men en del förvaras ännu i Sverige. Även den hertigligen rustkammaren överfördes året efter erövringen till Sverige och det är de dyrgripar därur som då tillfördes Livrustkammaren, som nu sammanförts till den ovannämnda utställningen. Den räknar sammanlagt 26 nummer och till de mest värdefulla föremålen av dessa torde få räknas några av pistolerna med stockar av förgylld koppar i drivet arbete. Även värfästena äro synnerligen vackert arbetade i silver och ett par muskötter ha

Efter fotografier.

FÖRENTA STATERNA HEDRA "DEN OKÄNDE SOLDATENS GRAV" I PARIS. T. v. Ett amerikanskt hedersgarde passerar Triumfbågen. T. h. General Pershing framför gravkammaren under Triumfbågen, då han fästade Staternas högsta utmärkelsetecken — Kongressens medalj — vid ett hyende.

Kliché: Göta Bildbyrå & Klichéanstalt, G.

ovanligt vacker utsmyckning i ben i olika mönster. En kurländsk fana, som kröner vapensamlingen, togs emellertid icke vid samma historiska tillfälle utan ett åttiotal år senare, nämligen år 1703 under Karl XII:s krig.

Den intressanta utställningen torde komma att hållas öppen en månads tid.

Forts. fr. sid. 40.

övertagits av general Toll och överste Löwenborg böljade striden fram och åter med anfall och motanfall.

Konungen som på morgonen anlant till Spånga följde först från höjden vid Granby gård som åskådare striden och begav sig därefter till Eggeby gård dit drottningen ankommit för att bevittna det vackra militära skådespelet.

Omedelbart efter stridens avblåsning sammandrogos trupperna på fälten vid Spånga kyrka, varefter defilerung följde för konungen och drottningen. Först passerade en flygmaskinseskader om 9 maskiner på

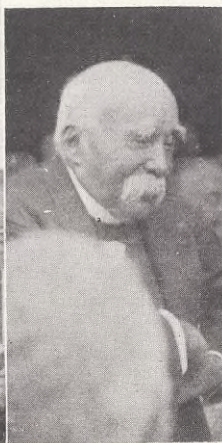
ca 200 meters höjd och därefter följde med resp. musikkörer och fanor i spetsen de i manövern deltagande regementena.

I de nu avslutade övningarna ingingo även generalprov för de föreslagna nya uniformerna av olika färg.

Från officershåll göres gällande, att de vid manövern gjorda erfarenheterna visa att den korta utbildningstiden för manskapet är otillräcklig för stridsövningar av mera svårkombinerad art. Även bristen på befäl gjorde sig kännbar.

Den ryktbare franske statsmannen *Clemenceau*, vilken genom sin patriotiska hänförelse, sin järnvilja och styrkan av sin personlighet upprätthöll det franska folkets mod under krigsåren och därför tillerkänts en betydande andel i segern, har hedrats med ett över honom i Sainte Hermine, Vendée, rest monument. Clemenceau var själv närvarande vid avtäckningshögtidligheten och prisade i ett stort politiskt anförande det segerande Frankrike och dess nationella kraft samtidigt med att han hävdade de allierade makternas ofrånkomliga skyldighet att fullgöra sina i Versailles-traktaten gjorda åtaganden gent emot Frankrike för fredens upprätthållande. Tal, gav uttryck åt sin förhoppning att den stundande ententekonferensen i Washington skall komma att avhjälpa de iögonenfallande felen beträffande fredens genomförande och tillförsäkra Frankrike dess rätt gentemot Tyskland.

Det antages att Clemenceau genom detta framträdande inför offentligheten velat tillkännagiva sin önskan att åter taga aktiv del i det politiska arbetet. Den franska prässen synes ställa sig rätt reserverad härtill, ehuru den villigt erkänner de utomordentliga tjänster Clemenceau gjort fäderneslandet. Hans höga ålder, 80 år, liksom hans extrema politiska åsikter anses dock utgöra hinder för ett återinträde i det politiska livet — Clemenceau är redan en historisk personlighet och hans politiska bana avslutad.

Efter fotografier.

CLEMENCEAU vid avtäckandet av en staty över honom rest i S:te Hermine, Vendée.

Kliché: Göta, Gög.

INNEHÅLL. Andra kammarans kvinnliga ledamöter (porträtt och biografier). — Konungen och drottningen vid fälttjänstövningarna i Uppland. — Prins Vilhelm i Palestina. — Ministerskiftet. — R. riksmarskalken frih. Fr. v. Essen†. — Porträtt och bilder till dagskrönikan.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller ovillekorligt förbud.